

Modül (Öneri) No	233
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Aile
Modül (Alt konu)	İhtiyar Peder ve Valideye Hürmet Etmek
Amaçlar	- Anne ve babanın evlatları için yaptıkları fedakarlıklara mukabil, onlara hürmet ve hizmet etmenin en yüksek insani görev ve "en âlî hukuk" olduğunu kavrar. - Hanedeki yaşlı, hasta veya aciz akrabaların; rızkın bereketlenmesine, rahmetin celbine ve musibetlerin def edilmesine vesile olan birer "bereket direği" olduğunu anlar. "Ceza, yapılan işin cinsindendir" sırınca, anne ve babasına hürmet etmeyen ilerde kendi evladından da hürmet göremeyeceği gerçeğini fark eder.
Süre	40 dk.
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Slogan Yazma: 3-4 kişilik grupların, metindeki "bereket", "rahmet" ve "hürmet" kavramlarını kullanarak ana-babaya saygıyı özendiren kısa ve vurucu ifadeler üretmesidir. Anı Yazma: Öğrencilerin kendi hayatlarından veya şahit oldukları olaylardan; yaşlılara hürmetin berekete vesile olduğu durumları kaleme almalarıdır.
Materyal ve Teknoloji	Kâğıt, kalem
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Giriş (Giriş Metni Üzerine Konuşma): Derse İsrâ Suresi'nin "Onlara öf bile deme!" mealindeki ayetiyle başlanır. Anne ve babanın hayatlarını evlatları için feda ettikleri, bu yüzden onlara yapılacak hizmetin "halisane bir borç" olduğu vurgulanır. Slogan Yazma Uygulaması: Gruplar, metindeki "Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasa idi, belâlar sel gibi üstünüze dökülecekti" hakikatinden ilham alarak sloganlar geliştirir. <i>Örnek:</i> "Evindeki ihtiyar, hanedeki bereket!". Bereket Örneği (Kedi Misali): Metinde geçen "dört kedinin gelmesiyle bereketin artması" örneği anlatılarak; bir hayvanın bile berekete vesile olduğu dünyada, mükerrer bir insan olan anne-babanın ne büyük bir rahmet vesilesi olduğu üzerinde durulur. Anı Yazma Uygulaması: Öğrencilere "ihtiyarlar, ana-

	babaya hürmet, berekete sebep olan varlıklar" kavramları verilir. Bu kavramları kullanarak, yaşı birine yardım ettiklerinde veya evlerindeki bir büyüğün duasıyla işlerinin rast gittiği bir anılarını yazmaları istenir.
Ölçme ve Değerlendirme	• Uygulama ve Takip: Her öğrenciden metindeki prensipler doğrultusunda (güler yüz, hizmet, rıza alma) kendi ailesiyle 1 hafta boyunca özel olarak ilgilenmesi istenir. • Geri Bildirim: Bir hafta sonra talebeler, bu süreçte kendilerinde ve aile içi huzurda meydana gelen olumlu değişimleri (not aldıkları hususları) sınıfta arkadaşlarıyla paylaşırlar. • Örnek Şahsiyet: Metindeki Mustafa Çavuş örneği hatırlatılarak hem dünyada hem ahirette bahtiyar olmanın yolunun ebeveyn rızasından geçtiği vurgusuyla ders tamamlanır.
İlişkili Metinler	Yirmi Birinci Mektub بِسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبَحُ بِحَمْدِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٌ وَلَا تُنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۖ وَخَفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِی صَغِيرًا ۖ رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلأَوَّابِينَ غَفُورًا¹ Ey hanesinde ihtiyar bir valide veya pederi veya akrabasından veya iman kardeşlerinden bir amelmande veya âciz, alil bir şahıs bulunan gafil! Şu ayet-i kerîmeye dikkat et, bak: Nasıl ki bir ayette, beş tabaka ayrı ayrı surette, ihtiyar valideyne şefkati celb ediyor! Evet, dünyada en yüksek hakikat, peder ve validelerin ev-lâtlarına karşı şefkatleridir. Ve en âlî hukuk dahi, onların o şefkatlerine mukabil hürmet haklarıdır. Çünkü onlar hayatlarını kemâl-i lezzetle evlâtlarının hayatı için feda edip sarf ediyorlar. Öyle ise insaniyeti sukut etmemiş ve canavara inkılâb etmemiş her bir veledin vazifesi, o muhterem, sadık, fedakâr dostlara halisâne hürmet ve samimâne hizmet ve rızalarını tahsil ve kalplerini hoşnut etmektir. Amca ve hala, peder hükmündedir;

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla • Anne ve babadan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olursa, onlara sakın “öf” bile deme, onları azarlama, onlara güzel söz söyle • Onlara merhamet ve tevazu kanadını ger ve de ki: “Ey Rabbim, nasıl onlar beni küçükken besleyip büyüttülerse, Sen de onlara öylece merhamet buyur” • Sizin içinizde olanı Rabbiniz hakkıyla bilir Eğer siz salih kimseler olursanız, muhakkak ki O kendisine yönelenler için çok bağışlayıcıdır (İsra Suresi: 23-25)

teyze ve dayı, ana hükmündedir.

İşte o mübarek ihtiyarların vücutlarını istiskal edip ölümlerini arzu etmek ne kadar vicdansızlık ve ne kadar alçaklıktır, bil, ayıl. Evet, hayatını senin hayatına feda edenin zeval-i hayatını arzu etmek, ne kadar çirkin bir zulüm, bir vicdansızlık olduğunu anla.

Ey derd-i maişetle mübtelâ olan insan! Bil ki senin hanendeki bereket direği ve rahmet vesilesi ve musibet dâfiası, hanendeki o istiskal ettiğin ihtiyar veya kör akrabandır. Sakın deme, “Maişetim dardır, idare edemiyorum.” Çünkü onların yüzünden gelen bereket olmasaydı, elbette senin dıyk-ı maişetin daha ziyade olacaktı. Bu hakikati benden inan. Bunun çok kat’î delillerini biliyorum; seni de inandırabilirim. Fakat uzun gitmemek için kısa kesiyorum; şu sözüme kanaat et. Kasem ederim, şu hakikat gayet kat’îdir. Hatta nefis ve şeytanım dahi buna karşı teslim olmuşlar. Nefsimin inadını kıran ve şeytanımı susturan bir hakikat, sana kanaat vermeli.

Evet, kâinatın şهادetiyle, nihayet derecede Rahman, Ra-hîm ve Latîf ve Kerîm olan Hâlık-ı Zülcelâl-i Ve’l-ikram, çocukları dünyaya gönderdiği vakit, arkalarından rızıklarını gayet latif bir surette gönderip ve memeler musluğundan ağızlarına akıttığı gibi, çocuk hükmüne gelen ve çocuklardan daha ziyade merhamete lâayık ve şefkate muhtaç olan ihtiyarların rızıklarını dahi, bereket suretinde gönderir. Onların iaşelerini, tamahkâr ve bahil insanlara yükletmez.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ²
وَكَانَ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِياكُمْ³

ayetlerinin ifade ettikleri hakikati, bütün zîhayatın envâ-ı mah-lûkları lisan-ı hal ile bağırıp o hakikat-i kerîmâneyi söylüyorlar.

Hatta değil yalnız ihtiyar akraba, belki insanlara arkadaş verilen ve rızıkları insanların rızıkları içinde gönderilen kedi gibi bazı mahlûkların rızıkları dahi bereket suretinde geliyor. Bunu teyid eden ve kendim gördüğüm bir misal:

Benim yakın dostlarım bilirler ki iki üç sene evvel her gün yarım ekmek –o köyün ekmeği küçük idi– muayyen bir tayınım vardı ki çok defa bana kâfi gelmiyordu. Sonra dört kedi bana misafir geldiler. O aynı tayınım hem bana, hem onlara kâfi geldi. Çok kere de fazla kalırdı.

İşte şu hal o derece tekerrür edip bana kanaat verdi ki ben kedilerin bereketinden istifade ediyordum. Kat’î bir surette ilân ediyorum, onlar bana bâr değil. Hem onlar benden değil, ben onlardan minnet alırdım.

² Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan Allah’tır (Zâriyât Suresi: 58)

³ Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızıkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızıkınızı Allah verir (Ankebut Suresi: 60)

Ey insan! Madem canavar suretinde bir hayvan, insanların hanesine misafir geldiği vakit berekete medar oluyor; öyle ise, mahlûkatın en mükerremi olan insan ve insanların en mükemmeli olan ehl-i iman; ve ehl-i imanın en ziyade hürmet ve merhamete şâyan aceze, alil ihtiyareler; ve alil ihtiyarların içinde şefkat ve hizmet ve muhabbete en ziyade lâîk ve müstahak bulunan akrabalar; ve akrabaların içinde dahi en hakikî dost ve en sadık muhip olan peder ve valide, ihtiyarlık halinde bir hanede bulunsa, ne derece vesile-i bereket ve vasıta-i rahmet ve *لَوْ لَا الشُّيُوخُ الرَّكْعُ لَصَبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلَاءُ صَبًّا*⁴ *sırrıyla, yani “Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasa idi, belâlar sel gibi üstünüze dökülecekti” ne derece sebep-i def-i musibet olduklarını sen kıyas eyle.*

İşte ey insan! Aklını başına al. Eğer sen ölmezsen ihtiyar olacaksın. *الْجَزَاءُ مِنْ جَنْسِ الْعَمَلِ*⁵ *sırrıyla, sen valideynine hürmet etmezsen senin evladın dahi sana hürmet etmeyecektir. Eğer âhiretini seversen işte sana mühim bir define; onlara hizmet et, rızalarını tahsil eyle. Eğer dünyayı seversen, yine onları memnun et ki onların yüzünden hayatın rahatlı ve rızkın bereketli geçsin. Yoksa onları istiskal etmek, ölümlerini temenni etmek ve onların nazik ve seriü't-teessür kalplerini rencide etmek ile* *خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ*⁶ *sırrına mazhar olursun. Eğer rahmet-i Rahman istersen o Rahman'ın vedialarına ve senin hanedeki emanetlerine rahmet et.*

Ahiret kardeşlerimden Mustafa Çavuş isminde bir zat vardı. Dininde, dünyasında muvaffakiyetli görüyordum, sırrını bilmezdim. Sonra anladım ki o muvaffakiyetin sebebi: O zat ise, ihtiyar peder ve validelerinin haklarını anlamış ve o hukuka tam riayet etmiş ve onların yüzünden rahat ve rahmet bulmuş, inşaallah ahiretini de tamir etmiş. Bahtiyar olmak isteyen ona benzemeli.

*اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ قَالَ «الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأَمَّاتِ» وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ*⁷

*سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ*⁸
*وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ*⁹

⁴ Süyutî, Kenzü'l-Ummal, 9:167; Keşfü'l-Hafa, 2:163; Mu'cemü't-Taberanî, 22:785

⁵ Her amel kendi cinsinden bir şeyle karşılık görür

⁶ O, dünyada da, ahirette de ziyana uğramıştır (Hac Suresi, 11)

⁷ Allah'ım, “Cennet annelerin ayakları altındadır” (Camiü's-Sağır, 3642; Kenzü'l-Ummal, 16: 461.) diyen zata, onun bütün Âl ve Ashabına salât ve selâm olsun.

⁸ Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

⁹ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)